

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

_____. _____. 20__ № _____

На № _____ від _____. _____. 20__

**Голові Обухівської
районної військової
адміністрації**

Олександрю ГОМОНУ

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та відповідно до статті 22 Основного Закону України не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина відносно, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність з Конституцією України, міжнародними стандартами у цій сфері.

З метою реалізації зазначених вище норм законодавства України працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини здійснено моніторинг стану додержання прав дітей в умовах воєнного стану Службою у справах дітей та сім'ї Обухівської районної державної адміністрації Київської області (далі – Служба).

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№1935.2/23/48.2 від 01.03.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 01.03.2023 10:31
5FBV77F7B650371D04000000E88D010044560300

Робота Служби організована відповідно до Положення про Службу у справах дітей та сім'ї Обухівської районної державної адміністрації Київської області, затвердженого розпорядженням голови Обухівської районної державної адміністрації від 27.09.2021 № 289 (далі – Положення).

З'ясовано, що протягом 2021 року інформацію та особові справи дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, було передано Службою для ведення відповідних обліків службам у справах дітей міських, селищних, сільських рад, які входять до складу Обухівського району Київської області: Богуславської, Васильківської, Кагарлицької, Миронівської, Обухівської, Ржищівської, Української міської, Козинської селищної та Феодосіївської сільської територіальних громад.

Станом на 01 січня 2022 року на території Обухівського району проживає 50 788 тис. дітей. Відповідно до відомостей, зазначених у соціальних паспортах територіальних громад району, на первинному обліку перебуває 458 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них під опікою/піклуванням - 356 дітей.

На обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах (далі – СЖО) в районі перебуває 246 дітей.

Під час візиту виявлено порушення права дітей на особливий захист і допомогу, що надаються державою, здійснення діяльності установ, служб і органів, відповідальних за піклування про дітей або їх захист у відповідності із нормативно встановленими вимогами (стаття 3 Конвенції ООН про права дитини, статті 4, 11² Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей»).

Встановлено, що розпорядженням Обухівської районної державної (військової) адміністрації Київської області від 19.01.2023 № 17 припинено Службу у справах дітей та сім'ї Обухівської районної державної адміністрації Київської області як юридичну особу (структурного підрозділу) шляхом приєднання до Обухівської районної державної адміністрації Київської області (08700, Київська область, Обухівський район, місто Обухів, вулиця Малишка, будинок 10).

Водночас статтею 4 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» визначено, що служби у справах дітей мають права юридичної особи.

Окрім того, відповідно до статті 4 зазначеного Закону штатна чисельність працівників районних, міських, районних у містах служб у справах дітей установлюється з розрахунку один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, які проживають у районі, та не більше ніж на дві тисячі дітей, які проживають у місті, районі у місті.

Відповідно до штатного розпису, затвердженого начальником Київської обласної військової адміністрації, у Службі має працювати 5 осіб, проте на час моніторингового візиту призначено на посади лише 2 працівників.

Згідно з Положенням основними завданнями та функціями Служби є забезпечення реалізації державної політики в сфері соціального захисту дітей та сім'ї, що включає ведення державної статистики щодо дітей, ведення обліку усиновлених дітей та дітей, які можуть бути усиновлені, обліку громадян України, які постійно проживають на території України і бажають усиновити дитину, обліку

потенційних прийомних батьків, батьків-вихователів та дітей, влаштованих до прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу.

При перевірці було встановлено, що у Службі відсутня інформація про ведення обліку кандидатів в усиновлювачі, потенційних опікунів/піклувальників, прийомних батьків та батьків-вихователів. Книга обліку кандидатів в усиновлювачі, Книга обліку кандидатів в усиновлювачі – громадян України, яким надано службою у справах дітей чи Нацсоцслужбою інформацію про дітей, що можуть бути усиновлені, Журнал обліку потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків вихователів, які розпочаті у 2021 році, не містять жодних записів.

Водночас відповідно до Книги наказів Служби протягом 2020-2021 років наявна інформація про взяття-зняття з обліку кандидатів в усиновлювачів та потенційних опікунів-піклувальників.

Відповідно до Книги обліку дітей, які можуть бути усиновлені, розпочатій 07.09.2021 року, внесено відомості про 9 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які взяті Службою на місцевий облік. Проте, у Книзі внесено інформацію про взяття дітей на облік у 2017 та 2019 роках. Також відсутня інформація про надсилання анкет дітей, взятих на облік у 2022 року, на регіональний облік з усиновлення.

Зазначене є порушенням вимог пункту 9 Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8.10.2008 № 905 (далі – Порядок), яким встановлено, що у разі коли протягом місяця після взяття дитини на місцевий облік ніхто не виявив бажання її усиновити або не виявилось осіб, які бажають взяти під опіку чи піклування, служба у справах дітей складає в Єдиному банку даних анкету дитини, яка може бути усиновлена, за затвердженою формою та передає до служби у справах дітей обласної держадміністрації.

Окрім того, Службою не додержується право дитини на влаштування в сім'ю, оскільки не поновлюється інформація про стан здоров'я таких дітей, які перебувають на місцевому обліку та не направляється на регіональний та централізований обліки уточнена інформація. Так, щодо трьох дітей взятих на місцевий облік 24.11.2021 року, відсутня уточнена інформація.

Відповідно до пункту 16 Порядку після закінчення річного строку перебування дитини на місцевому обліку служба у справах дітей за місцем взяття дитини на такий облік надсилає протягом п'яти робочих днів службі у справах дітей обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації і Нацсоцслужбі уточнену інформацію про дитину: висновок про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини, відомості про місце її проживання (перебування) та нову фотокартку дитини.

Виявлено порушення щодо здійснення органом опіки та піклування нагляду за дотриманням прав дитини, яка усиновлена, як передбачено статтею 235 Сімейного кодексу України, до досягнення нею повноліття.

Так, у Книзі обліку усиновлених дітей, за умовами проживання і виховання яких здійснюється нагляд, розпочатій 18.02.2006, відсутня інформація про обов'язкові відвідування сімей, які усиновили дітей, протягом визначених законодавством термінів. Відповідно до інформації, зазначеної у цій Книзі,

контроль за умовами проживання і виховання усиновлених дітей здійснювався переважно один раз протягом року від прийняття рішення суду про усиновлення, а записи за 2020-2022 роки відсутні.

Відповідно до пунктів 103-104 Порядку Служба у справах дітей за місцем проживання усиновлювачів щороку протягом перших трьох років після усиновлення дитини перевіряє умови її проживання та виховання, а в подальшому - один раз на три роки до досягнення дитиною вісімнадцяти років. За результатами перевірки складається звіт, в якому зазначаються відомості про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини, стосунки в родині. Відомості про усиновлену дитину та інформація про результати нагляду за умовами її проживання і виховання заносяться до Книги обліку усиновлених дітей, за умовами проживання і виховання яких здійснюється нагляд.

Поряд з цим у Службі ще не створено всі необхідні умови для функціонування єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів в Єдиній інформаційно-аналітичній системі «Діти» (далі - ЄІАС «Діти»), станом на 31.01.2023 відсутній наказ про функціонування системи захисту інформації в ЄІАС «Діти» та призначення відповідальних працівників за збереження її конфіденційності.

Відповідно до статті 13 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» Служба у справах дітей забезпечує створення і ведення банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Порядок ведення банку даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, затверджений наказом Міністерства соціальної політики України від 28.12.2015 № 1256 (зі змінами).

За результатами моніторингового візиту з'ясовано, що Службою не здійснюється контроль, зокрема щодо утримання і виховання дітей у закладах, де перебувають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, закладах соціального захисту для дітей усіх форм власності, відсутні довідки про перевірки.

Відповідно до пункту 3 Типового положення про службу у справах дітей районної, районної у містах Києві та Севастополі державної адміністрації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2007 №1068 (зі змінами), передбачено, що одним із основних завдань служби є здійснення контролю за умовами утримання і виховання дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей незалежно від форми власності.

Згідно з пунктами 52, 53 Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року № 866 служба у справах дітей із залученням працівників органів освіти та охорони здоров'я за місцем проживання дитини здійснює контроль за умовами утримання, навчання, виховання дитини, над якою встановлено опіку, піклування, яка влаштована у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, шляхом відвідування родини.

Періодичність відвідувань установлюється окремим графіком, але не рідше ніж один раз на рік.

Моніторам надано звіти про ефективність функціонування дитячого будинку сімейного типу родини за 2020 та 2021 роки, проте у Службі відсутній звіт про ефективність функціонування ДБСТ за 2022 рік, наявні лише довідки з місця навчання дітей. Водночас на території району функціонує 6 ДБСТ.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина і недопущення їх у подальшому, керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України від 23.12.1997 № 776/97-ВР «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

п р о ш у:

1. Розглянути подання та невідкладно вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень, зокрема:

- забезпечити додержання законодавства в роботі Служби у справах дітей та сім'ї Обухівської районної державної адміністрації, зокрема щодо обліку дітей, які можуть бути усиновлені, обліку кандидатів в усиновлювачі, здійснення нагляду за усиновленими дітьми, функціонування єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів в ЄІАС «Діти»;

- забезпечити координацію дій між службами у справах дітей та сім'ї, центрами соціальних служб територіальних громад, з яких походять діти, з метою захисту прав та інтересів дітей, які проживають у Обухівському районі Київської області, надання дітям і сім'ям, необхідної соціальної, психологічної, правової та інших видів допомоги, спрямованої на подолання складних життєвих обставин, встановлення дитині відповідного статусу, усиновлення чи влаштування в сімейні форми виховання (прийомні сім'ї, ДБСТ);

- забезпечити додержання законодавства щодо здійснення контролю за умовами утримання, навчання, виховання дитини, над якою встановлено опіку, піклування, яка влаштована у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу з метою захисту прав та інтересів дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.

2. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого.

3. Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльність Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Уповноважений

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Ольга Оліфер, Аліна Іванець (044) 298-70-61

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№1935.2/23/48.2 від 01.03.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 01.03.2023 10:31
5FBB77F7B650371D04000000E88D010044560300